

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringust ja keskkonnamõju strateegilisest hindamisest

01.12.2025

Jaak Järvekülg, KSH juhtekspert

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering

- Algatati Vabariigi Valitsuse poolt 15.02.2024.
- **Eesmärk:** Leida sobivaim asukoht kaitsetööstuspargile laskemoona, lahingumoonna, lõhkematerjali ning lõhkeaine tootmiseks ja selle toimimiseks vajalikule taristule.
- Lähteseisukohtade ja mõjude hindamise (sh KSH) programmi etapp 08-12 2024.a
- Mõjude hindamise aruanne – 03. 2025.a (sh 10+ ekspertgrupp, 200 lk KSH aruanne + lisadena uuringud (sh linnustiku, loomastiku, taimestiku...))
- Kooskõlastamine ja arvamuste avaldamine 04-05 2025.a (sh KeA, KliM, TEA) – küsimused-vastused 196 lk
- Avalikustamine 06-07 2025.a – küsimused-vastused 50 lk

Kõigi materjalidega võimalik tutvuda.

Võrdluskriteeriumid

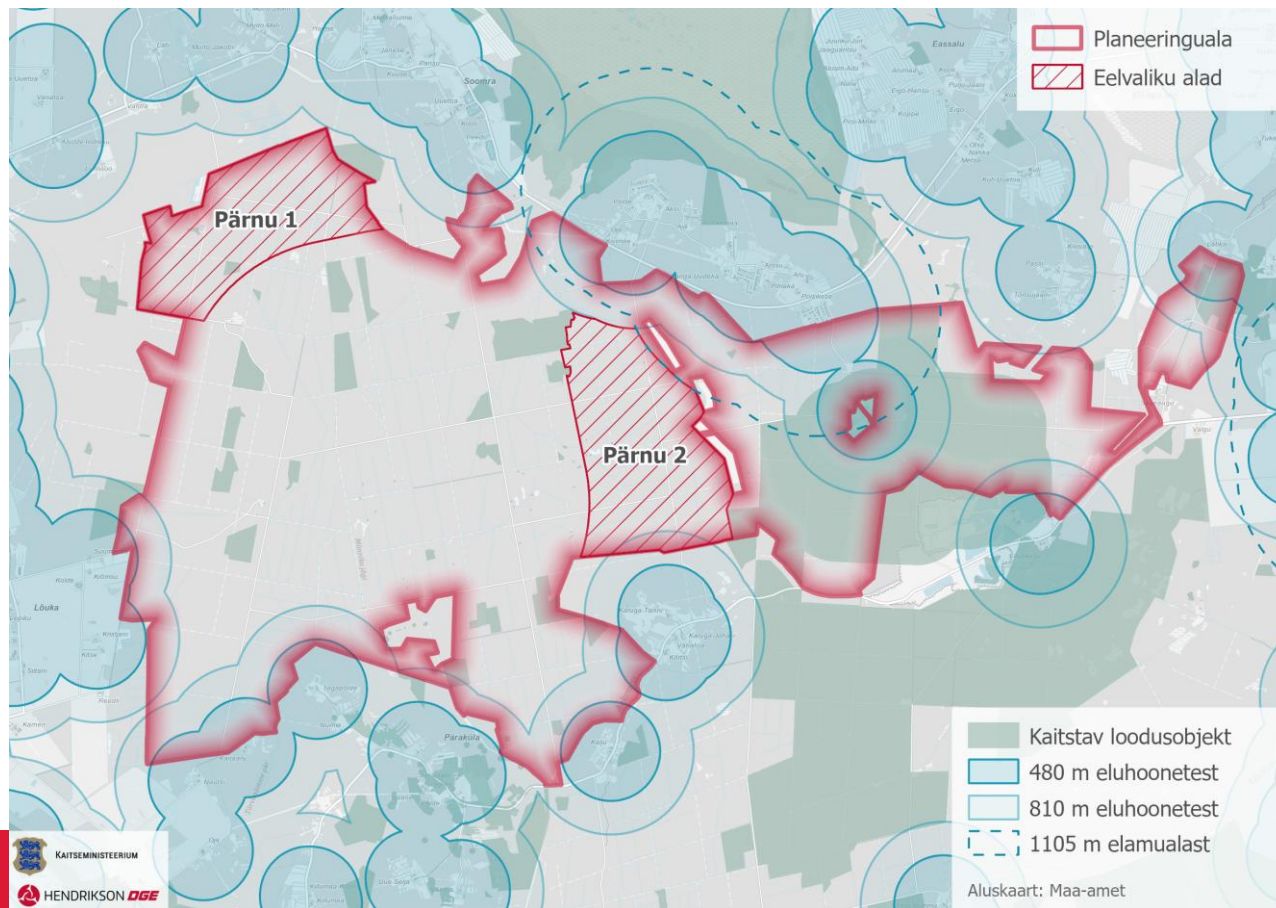
1. Eesmärgile vastavus / tehniline teostatavus
2. Baastaristu maksumus
3. Asukoha riigikaitseline sobivus
4. Protsessiriskid
5. Keskkonnamõjud
6. Keskkonnatingimused ja sellest tulenev mõju tervisele
7. Sotsiaalmajanduslikud mõjud
8. Kultuurilised mõjud

Olulised ebasoodsad mõjud peavad olema välistatud!

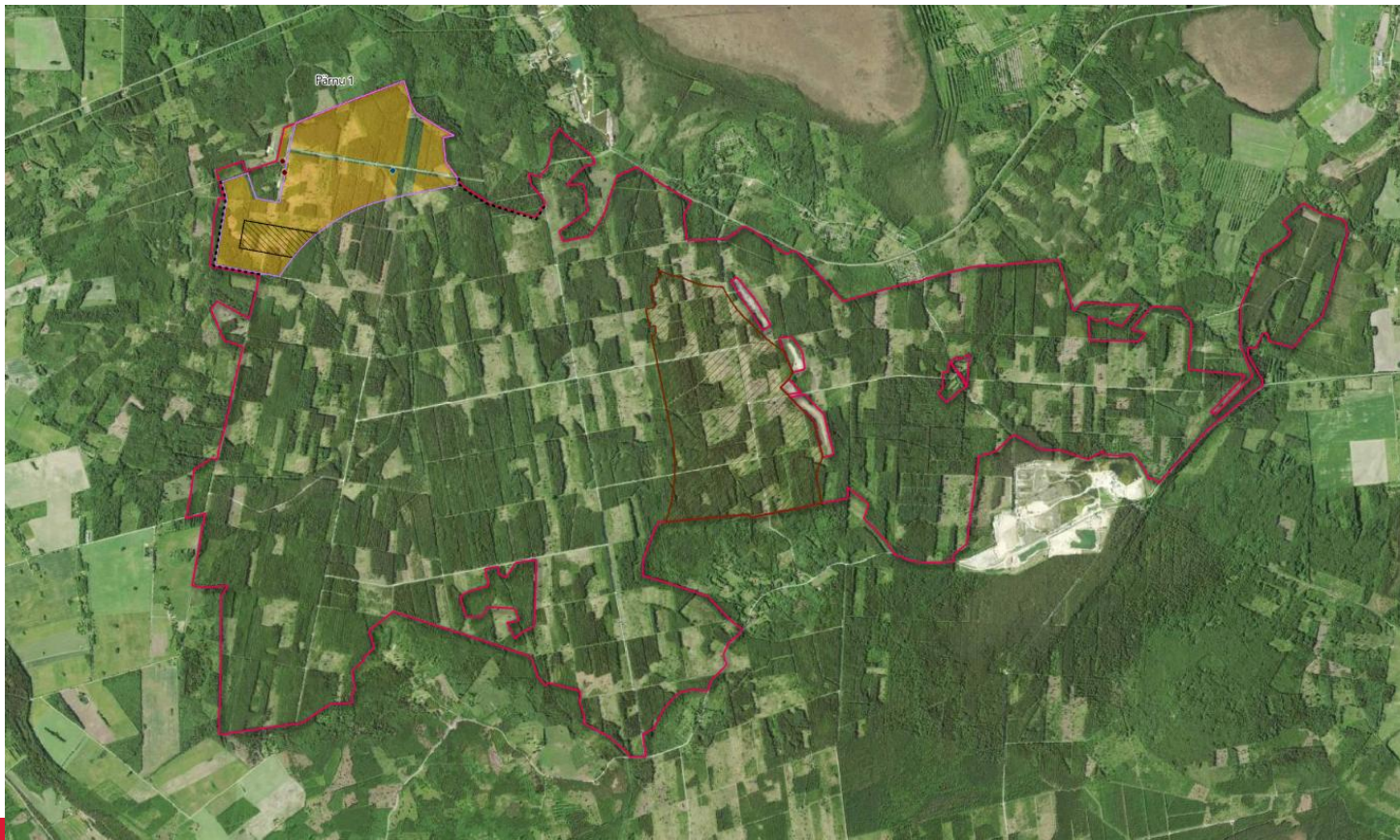
Lähteseisukohtadest: „eelistuse kujundamise **olulisimaks aluseks eesmärgipärasus** – st ala sobivus kaitsetööstuspargi rajamise eesmärgist lähtuvalt: ettenähtud mahus ning kehtestamiseks ettenähtud ajaraamis.“

„Juhul, kui muudest mõjuga seotud võrdluskriteeriumitest ei tulene olulisi välistavad asjaolusid, **lähtub eelvaliku otsus eesmärgi ja teostatavusega seotud võrdluskriteeriumitest**“

Lähteseisukohtade etapis määrati **eelvalikualad** – vähimate võimalike keskkonnamõjudega suurema Pärnu **planeeringuala** piires

Mõjuhindamise etapis soovitati **välistada Pärnu 2** – keskkonnamõjudest tulenevalt

Vesikond, lõheliste kudemisjõgi jm

Planeeringus sisalduvad meetmed, nt:

- Kõvakattega pindadelt sademevee ärajuhtimisel tuleb vältida selle saastumist (nt kokkupuudet ventilatsioonisüsteemidest sadenevate saasteainetega vms) või kui see pole võimalik, siis tuleb **saastunud sademevesi eraldi kokku koguda ja juhtida puhastisse**.
- Kuivendussüsteemi rajamisel ja/või **maaparandussüsteemi ümberehitamisel** tuleb arvestada, et see **ei tohi** avaldada negatiivset mõju planeeringuala piirkonda **jäävatele märgaladele**.
- Kui projekteerimise käigus selgub, et põhjaveevajadus on suurem kui 500 m³/ööpäevas, tuleb sama põhjaveekihti kasutavate puurkaevu(de) rajamisel **hinnata põhjaveevaru**. Põhjaveevaru võib hinnata ka juhul, kui [...] selline veevõtt võib põhjustada põhjaveekihi vee liigvähenemist.
- Reovee käitlemiseks rajada **biopuhasti** ja **immutada kuni 50 m³** heitvett ööpäevas. Heitvee pinnasesse immutamisel peab immutussügavus olema aasta ringi hinnanguliselt vähemalt 1,2 m ülalpool põhjavee kõrgeimat taset ning jääma hinnanguliselt 1,2 m kõrgemale aluspõhja kivimitest. Pärnu alade puhul on tegemist pigem kõrge põhjaveetasemega piirkonnaga, mistõttu võib immutussügavuse tagamiseks vajalikuks osutuda maapinna tõstmine.
- Planeeringuala maaparandussüsteemi projektlahendus koostada selliselt, et [...] lahendus **ei avaldaks negatiivset mõju Männiku jõe ning ümbruskonna kaevudele**.

Rohevõrgustik

Pindalaliselt - maakonnaplaneeringus tugiala kasutustingimus on **säilitada looduslike alade ulatus vähemalt 90%** ulatuses. KSH aruandes näidatud, et KUI rajataks nii Pärnu 1, kavandatavad kaitsevää laod ning LISAKS ka park alale Pärnu 2 jõuaks tehisalade osakaal **koos olemasolevatega 7%-ni**. (St, isegi praeguseks juba välistatud max stsenaarium jääks alla 10 %.)

Loomastiku uuringus on järeldatud: kuigi pargi rajamisega kaasneb tõepoolest elupaiku killustav mõju, siis ei ole see nii oluline, et **liikumisteed ja sidusus** täielikult katkeksid.

ELME projekti raames valminud hinnangute põhjal on Pärnu 1 eelvalikualal **ökosüsteemid peamiselt** on alal **viletsas** (57,6% eelvalikuala pindalast, 131,4 ha) ja keskmises (39,9% eelvalikuala pindalast, 90,9 ha) **seisundis**. St, et elupaigahüve pakkumise võime on juba praegu nii sellel kui ka ümbritsevatel aladel pigem keskmine või madal. Seda eelduslikult metsaraie ja -kuivenduse tõttu, mis on Pärnu 1 ala kooslusi oluliselt kujundanud.

Sellegipoolest soovib KSH täiendavalt koostada ühine **kompensatsioonikava linnustikule ja rohevõrgustikule** avalduda võiva mõju kompenseerimiseks.

(Selline kava ka koostati. Vajaliku kompenseerimise mahu määrasid KliM ja KeA.)

Veel loodusväärtustest...

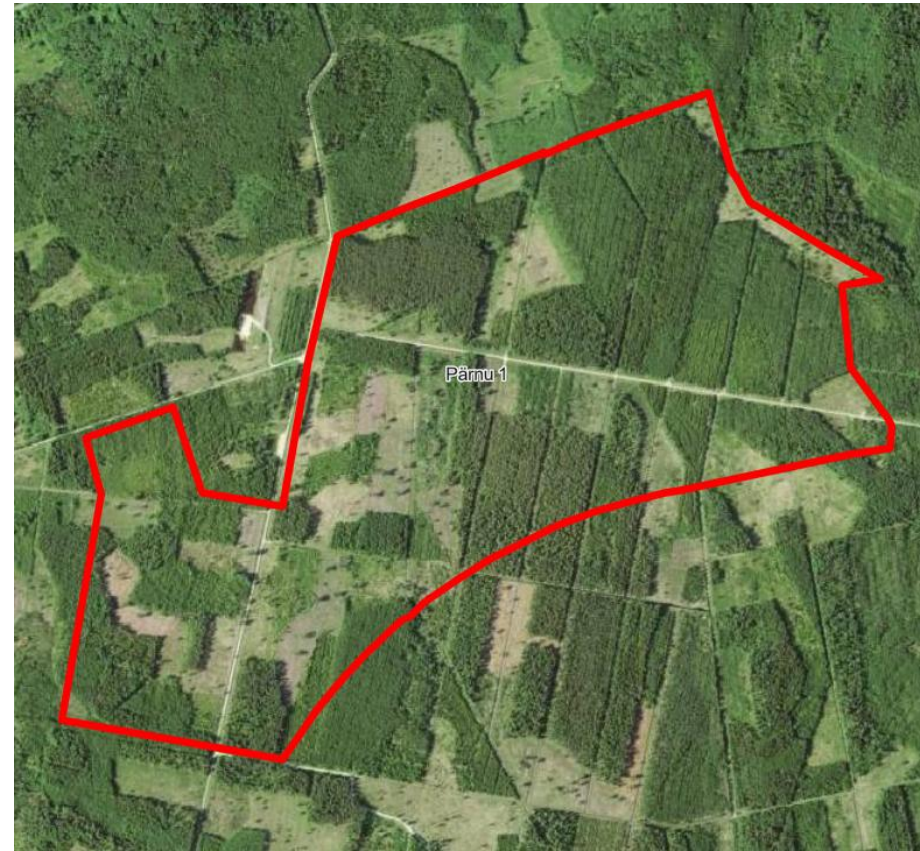
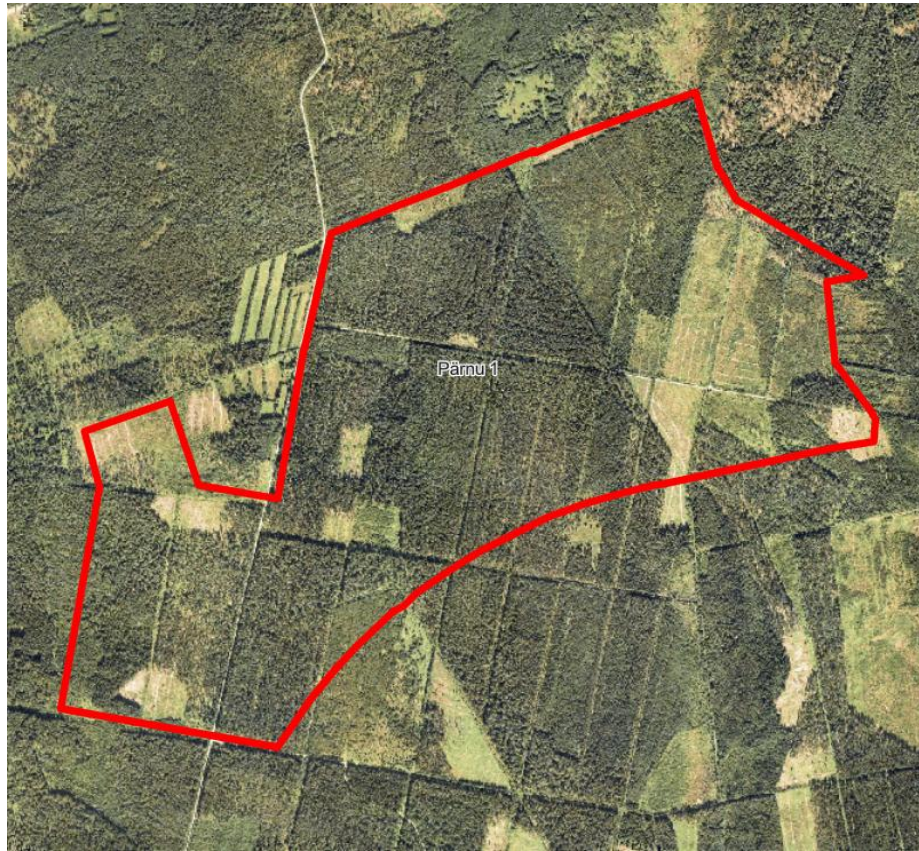
Väljavõtte pöördumisest, Kalevi Kulli aramusloost:

"Ent juba oma paaritunnisel jalutuskäigul leidsin rea kauneid kaitsealuseid liike, kelle kohta uuring ütleb, et neid seal pole. Sest välitöid ehk koha peal käimist need uuringud ette ei näinud. Aruande väide, et "Pärnu 1 eelvalikualal ega läheduses kaitstavate loomaliikide leiukohti ega nende kaitsega seotud objekte ei leidu" on lihtsalt vale. "Alal peatuvad ja toituvad sookured, rohkelt on kullilisi, erakordselt rikas on liblikate fauna. Lühidalt – selliseid pärismaiste looduslike kooslustega paiku peaks väga hoidma. Kuna tegu on ühtlasi Pärnu rohevõrgustiku alaga, siis pigem peaks piirkonda pidama võimalikuks kaitsealaks. See oli nõukogude aja mentaliteet, et just sellistesse rikkumata loodusega kohtadesse sõjaväerajatisi teha. Sellist halba kommet ei tohi jätkata."

Selgitused:

- K. Kulli poolt alal kohatud nimetatud konkreetset **liigid** (valgelaup-rabakiil, laialehine neiuvaip, vööthuul-sõrmkäpp ja kahelehine käokeel) **kuuluvad kõik III kaitsekategooriasse ning on üle-eestilise levikuga ja soodsas seisundis**. Nende liikide populatsioonidele ja liig soodsale seisundile KTP rajamine olulist mõju ei avalda.
- (Aramusloos viidatud KSH lause on kontekstist välja võetud, aruande antud lõigus räägiti registreeritud leiukohtadest.) Loomulikult ei saa välistada kaitstavate loomaliikide isendite kohtamist alal, kuid iga üksiku kaitstava liigi kohtamist ei saa pidada välistavaks asjaoluks.
- KSH **linnustiku uuringus** on kasutatud kõiki teadaolevaid andmeid, sh registrite vaatlusandmed ja REPowerEU inventuuride tulemused. Nii erinevad kullilised kui ka sookured (sh Pärnu 1 alal ja selle mõjualas) on uuringus käsitletud. Seda teemat on põhjalikult hinnatud **koos linnustiku eksperdiga**, vajadusel määratud **meetmed ja kompenseerimise vajaduse**.
- Ajalooliselt on küll tegemist metsamaaga, kus pikajaliselt on mets olnud, kuid täna on tegemist **valdavalt intensiivselt majandatud metsaga**, mille ökoloogilist väärtust ja elupaikade pakkumise võimet ei saa pidada kuigivõrd kõrgeks. Sellisele järeltulele on jõudnud ka REPoweri erinevate loodusuuringute tulemused, mis alal nt tuulearendused lubas.
- Kõrgema väärtusega metsaeraldise on veidi pigem Pärnu 1 ala piiril (väljaspool). Üks väärtuslikum metsa-ala, vääriselupaik, arvati Pärnu 1 ala piiridest ka välja ja see säilib. Lisaks anti KSHs väärtuste säilimeiks meetmeid.

Ala ortofotod 2002. a. vs 2024. a.

Lõhkeaine jääkide (50 t) hävitamine (avapõletamine, 4,8 tonni heitmeid aastas)

Põletatav kogus pole suur. Analoogia: **nt** jäätmepõletust reguleerib Tööstusheite seadus. THSi § 2 lg 2 kohaselt ei kohaldata seadust [...] kui nende tegevuste ulatus on nii väike, et ei mõjuta keskkonda oluliselt. Vastavalt THSi § 85 lg 5 ei kohaldata seadust katsetehasele, [...] kus töödeldakse alla 50 t jäätmeid aastas. St, nt **alla 50 t jäätmete põletamisel** on tegevuse ulatus **piisavalt väike**, et ei mõjuta keskkonda **oluliselt**.

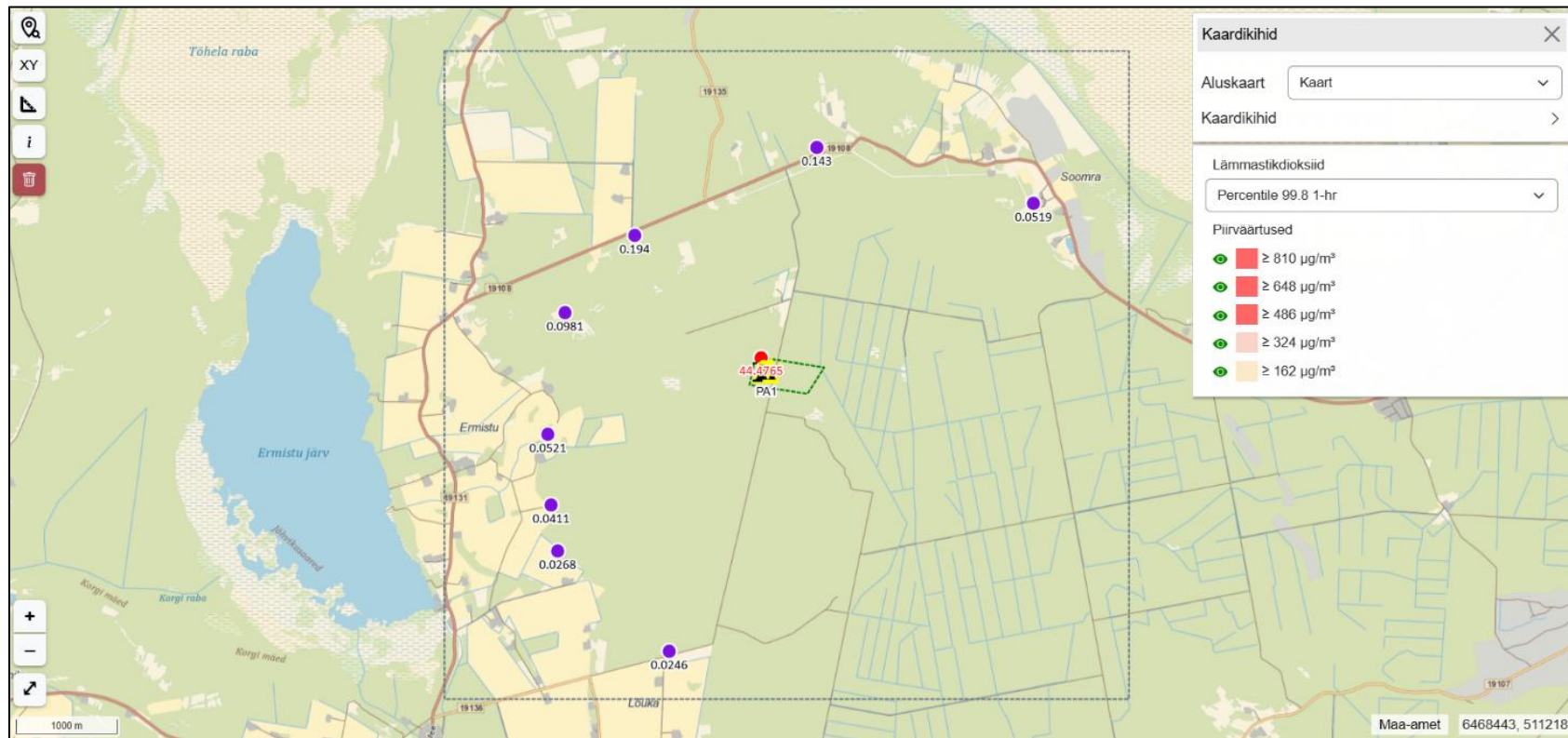
Heitmete kogused pole nii suured. Illustratiivseks võrdluseks: Keskkonnalubade registri andmete kohaselt viidi Pärnu kesklinna piirkonnas 2024 aastal välisõhku üle 60 erineva ohtliku keemilise ühend summaarses koguses **238 085 tonni**. KSH-s esitatud andmete kohaselt oleks avapõletamisel saasteainete summaarne heitkogus aastas **4,8 tonni**.

„Kokkuvõttes on teostatud **hajumisarvutuste tulemuste** põhjal võimalik järeldada, et heiteallikatest pärinevate saasteainete kontsentratsiooni maksimumid ei ulatu elamualadeni ja lähimate **elamute juures** on üldjuhul õhukvaliteedi väärtused **allapoole 0,1 ÕPV** (tervise kaitseks kehtestatud piirväärtust)...“. Igal juhul on võimalik tagada **piirväärtustele vastavus väljaspool pargi piiri**.

Euroopa Kemikaaliagentuuri andmebaasis toksikoloogilised ja ökotoksikoloogilised **ohutud tasemed** nii **RDX** kui **TNT** ja nendest on lähtutud KHS aruandes antud hinnangutes kui ka hilisemalt aruande avalikustamise käigus esitatud küsimustele vastuste andmisel. KSH aruandes on näidatud, et kaitsetööstuspargis tekkivad võimalikud **kogused on oluliselt väiksemad**, kui andmebaasis toodud ohutute tasemete piirid.

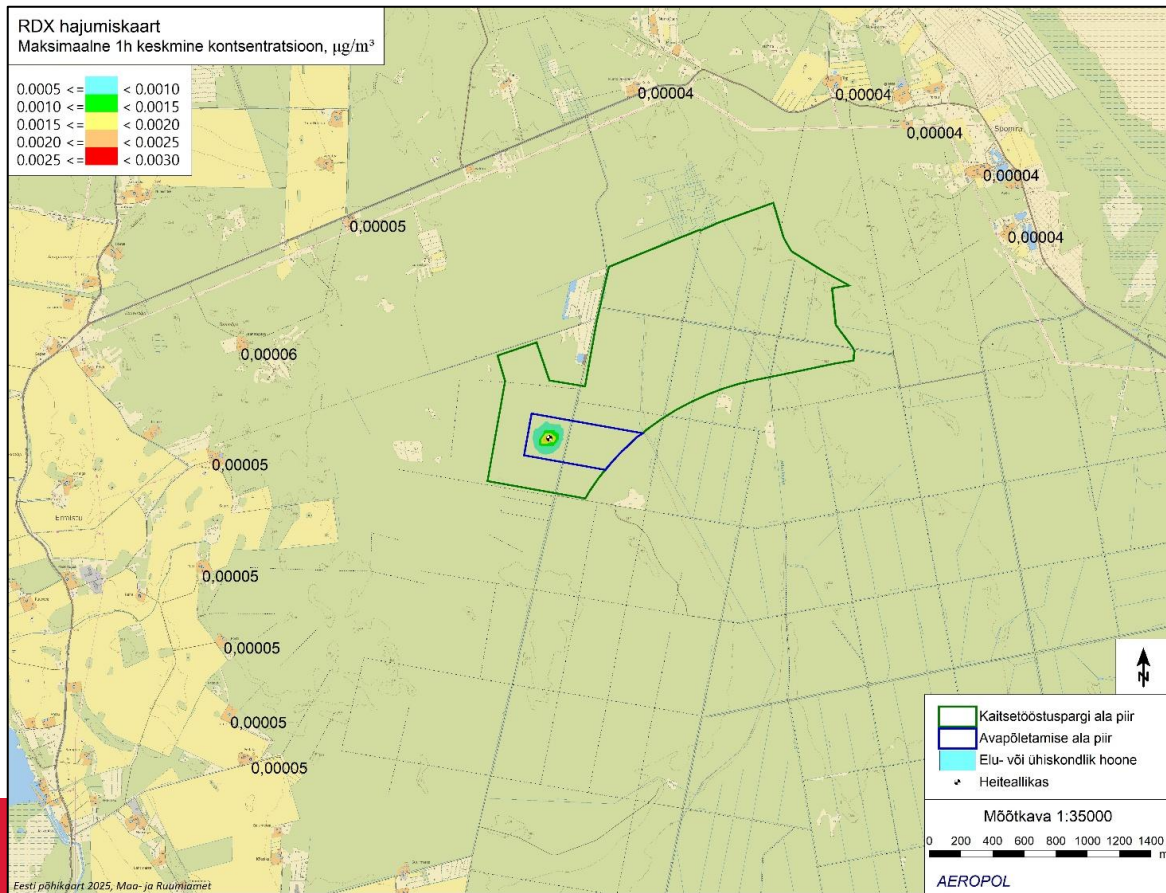
Lõhkeaine jääkide põletamise õhuheidete hajumiskaardid

NO₂ 1 tunni keskmine hajumiskaart. (Piirväärtus on 200 µg/m³.)

Lõhkeaine jääkide põletamise õhuheidete hajumiskaardid

RDX maksimaalne 1 tunni keskmine hajumiskaart. (Töokeskkonna piirnorm on $1500 \mu\text{g}/\text{m}^3$.)

Kokkuvõttes

Kas Pärnu 1 alal on võrdluses olnud eelvalikualadest kõige väiksemad keskkonnamõjud?
Ei.

Kas Pärnu 1 alal on alust eeldada olulisi negatiivseid keskkonnamõjusid (kui planeeringu tingimusi täita ja nõutud meetmeid järgida)?
Ei. Seda on põhjalikult KSH-s hinnatud.

Materjalid

Planeeringu koduleht:

<https://kaitseministeerium.ee/et/planeeringud/kaitsetoostuspark>

Planeeringu kaardirakendus aadressil: <https://dge.ee/maps/KTP-EP/>

Tänu

